

Májmohák törzse – *Marchantiophyta* (*Hepat(ic)ophyta*)

Leveles májmohák osztálya – *Jungermanniopsida*

Valódi leveles májmohák rendje – *Jungermanniales*

Valódi leveles májmohák rendje – *Jungermanniales*

A májmohák legfajgazdagabb csoportja, amelybe tartoznak az általánosan levélszerű és szárszerű képletekre tagolt alakok. A májmohák taxonjainak majdnem 90%-a leveles, legtöbbjük kiegyenlített klímájú és nedves-vizes helyeken él, de vannak közöttük víziek vagy szárazabb területeken is előforduló. Kis termetűek, szabad szemmel kevésbé, sokszor csak nagyító vagy mikroszkóp alatt láthatók. A leveles májmohák legtöbbje hát-hasi irányban lapított, az aljzatra szorosan rásimuló.

Levélszerű képleteik a lombosmohákéhoz hasonlóan egy sejtrétegűek, középér nélküliek, a száron általában három sorba rendezettek. Az aljzattal érintkező levélsor (allevelek) a rögzítésben vesz részt. Ez egyes fajoknál redukció révén hiányozhat. A másik két levélsor szabályosan kétoldalt rendeződve a fotoszintézist végzi. A fotoszintetizáló levelek mindegyike egy felső és egy alsó levélkaréjra tagolódhat. Utóbbiakból egyes fajoknál a rendelkezésre álló vizet (és így a moha nedves állapotát) ideig-óráig megtartani képes zsebek vagy módosult víztartó zsákok alakulhatnak ki, amelyek akár apró vízi-állatoknak is menedéket nyújthatnak.

A levelek gömbölyded (izodiametrikus) sejtjeiben membránnal körülvett, terpenoid lipideket tartalmazó olajtestek találhatóak. Ezek alakja, színe és száma fontos határozóbélyeg lehet. A növénykéket az aljzathoz egysejtű, áttetsző rizoidok rögzítik.

A női ivarszervek a száracskák csúcsain képződnek, az ivarszerveket és a fiatal sporofitot módosult levelek védik. Az üvegszerűen áttetsző, ún. hyalin toknyelek mindössze egy-két napig láthatók, a spórák szétszórása után lekonyulnak és elbomlanak. Az érett tok többsjétrétegű fala általában négy karéjra hasad, ekkor szabaddá válnak a spórák valamint a terjesztésüket segítő spóraszóró fonalak (elaterák). Az elatera:spóra képződési arány 1:16. Egyes fajoknál az elaterák nem szabadon helyezkednek el a spórák között, hanem a széthasadt tok karéjainak széléhez rögzülnek.

Kerekesféreg-lakta májmoha – *Frullania dilatata*

A növény szorosan a fakéregre nő, barnás-vöröses vagy majdnem fekete, szabályosan elágazó száracskákkal és apró levelekkel.

A száracskán kétoldalt álló levelek egy (felülnézetben látható) nagyobb felső és egy kisebb (a nagyobb karéj alatt megbúvó) alsó karéjra különültek. A felső karéjai széles kerek-oválisak. Az alsó kisebb karéjok víztartó zsákokká alakultak, oly szélesek mint hosszúak, sisak alakúak, nyílásuknál a legszélesebbek. Az alsó levélkaréjokból kialakuló víztartó képleteiben mindenféle véglények, közöttük kerekesféreg (*Rotatoria*) is elszaporodhatnak, innen kapta találó magyar nevét.

A száracskán alul végigfutó harmadik levélsor levelei (allevelek vagy amfigastrum-levelek) megvannak, nem feltűnőek és kétágúak.

Előfordulását tekintve középhegységi és dombvidéki erdőkben társulásközömbös, de még az Alföld erdeiben és parkjaiban is előfordul. Félárnyékos fakéregken (de sokszor szárazabb erdőkben vagy magasabban a fatörzsön is) közönséges, ritkán mésztelen sziklán és mohagyepeken is találkozhatunk vele.

